

Guía Docente

Datos Identificativos					2022/23
Asignatura (*)	Fonética e Fonoloxía do Español			Código	613G01020
Titulación	Grao en Español: Estudos Lingüísticos e Literarios				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	1º cuatrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6	
Idioma	Castelán				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Letras				
Coordinación	Gonzalez Garcia, Luis	Correo electrónico	luis.gonzalezg@udc.es		
Profesorado	Gonzalez Garcia, Luis	Correo electrónico	luis.gonzalezg@udc.es		
Web					
Descrición xeral	Descrición e estudo fonético-fonolóxico da lingua española. Perséguese, por unha banda, obter un coñecemento detallado do nivel fónico do español e, por outra, poder aplicar os métodos e as técnicas de análise fonética e fonolóxica. Estúdase o son, a articulación e, sobre todo, a configuración fonolóxica e fonética do español.				

Competencias do título

Código	Competencias do título
A1	Coñecer e aplicar os métodos e as técnicas de análise lingüística e literaria.
A2	Saber analizar e comentar textos e discursos literarios e non literarios utilizando apropiadamente as técnicas de análise textual.
A3	Coñecer as correntes teóricas da lingüística e da ciencia literaria.
A5	Ter un dominio instrumental avanzado oral e escrito da lingua española.
A9	Elaborar textos orais e escritos de diferente tipo en lingua galega, española e inglesa.
A10	Ter capacidade para avaliar criticamente o estilo dun texto e para formular propostas alternativas e correccións.
A11	Ter capacidade para avaliar, analizar e sintetizar criticamente información especializada.
A14	Ser capaz para identificar problemas e temas de investigación no ámbito dos estudos lingüísticos e literarios e interrelacionar os distintos aspectos destes estudos.
A15	Ser capaz de aplicar os coñecementos lingüísticos e literarios á práctica.
A21	Coñecer a variación lingüística da lingua española.
B1	Utilizar os recursos bibliográficos, as bases de datos e as ferramentas de busca de información.
B2	Manexar ferramentas, programas e aplicacións informáticas específicas.
B3	Adquirir capacidade de autoformación.
B4	Ser capaz de comunicarse de maneira efectiva en calquera contorno.
B5	Relacionar os coñecementos cos doutras áreas e disciplinas.
B6	Ter capacidade de organizar o traballo, planificar e xestionar o tempo e resolver problemas de forma efectiva.
B7	Ter capacidade de análise e síntese, de valorar criticamente o coñecemento e de exercer o pensamento crítico.
B8	Apreciar a diversidade.
B9	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Coñecer os principais conceptos lingüísticos relacionados co nivel fónico das linguas.	A1 A3	B5	
Familiarizarse cos principais traballos sobre Fonética e Fonoloxía e sabelos enmarcar no seu contexto.	A3 A11 A14 A15	B1 B5 B7 B8	C8
Adquirir a capacidade para valorar con espírito crítico a bibliografía sobre esta materia.	A3 A14 A15	B1 B7	
Analizar e describir o sistema fonolóxico do español e as variantes de realización dos fonemas.	A1 A10 A14	B7	
Coñecer os mecanismos de produción da voz humana.	A5 A15	B3	C1
Adquirir competencia na transcripción fonética e fonolóxica de textos.	A1 A2		
Coñecer os aspectos do son como fenómeno físico que sexan de interese para os estudos lingüísticos.	A1 A15	B1 B2 B3	C3
Coñecer as distintas formas de abordar o estudo do son desde as diferentes perspectivas da Lingüística.	A3 A11 A14 A15	B7 B8 B9	
Adquirir competencia no estudo instrumental do son e familiarizarse co uso das tecnoloxías aplicadas á lingüística.	A1 A2 A3 A15	B1 B2 B9	C3 C6
Contribuír a adquirir un pleno dominio da lingua española que permita producir textos orais e adecuados á situación.	A5 A9	B4 B6	C1
Desenvolvemento da capacidade para recoñecer, xustificar e corrixir as principais incorreccións do español nos niveis de análise relacionadas coa materia: ortoloxía, pronunciación, entoación, etc.	A1 A2 A5 A10 A15	B2 B5 B7 B8	C1
Coñecemento e valoración tanto da norma culta como da diversidade lingüística do español.	A21	B7 B8	C1

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Fonética e Fonoloxía	1. Fundamentación teórica da distinción. 2. Perspectiva histórica.
2. Fonética acústica, articulatória, perceptiva	1. Os distintos enfoques da Fonética 2. O sistema articulatório. A produción do son articulado 3. O son como fenómeno físico 4. O estudo experimental do son. Ferramentas para o estudo instrumental do son 5. Audición e percepción do son

3. Transcrición	1. A transcrición fonética 2. O Alfabeto Fonético Internacional 3. O alfabeto fonético da RFE 4. Transcrición fonética estreita 5. Transcrición fonolóxica 6. Transcrición mediante ordenadores
4. Unidades fonéticas e fonolóxicas	1. Sons, fonemas, trazos e outras unidades fonéticas e fonolóxicas 2. A sílaba
5. Sistema fonético e fonolóxico do español (1). O subsistema vocálico.	1. Os fonemas vocálicos do español 2. Realización fonética 3. Combinacións de vocais
6. Sistema fonético e fonolóxico do español (2). O subsistema consonántico	1. Fonemas consonánticos do español 2. Realizacións dos fonemas consonánticos
7. Unidades suprasegmentais	1. A entoación

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	B5	1	0	1
Obradoiro	A1 A3 A15 A21 B1 B2 B5 C6	15	15	30
Sesión maxistral	A1 A3 A5 A11 A14 A21 B1 B7 B8 C3 C8	20	20	40
Prácticas de laboratorio	A1 A3 A11 A15 B2 B9 C3 C6 C8	15	22.5	37.5
Lecturas	A1 A2 A3 A5 A9 A10 A15 B3 B4 B6 B9 C1	0	12.5	12.5
Eventos científicos e/ou divulgativos	A1 A3 A11 A14 B5 B7 B9	0	2	2
Proba mixta	A1 A3 A5 A11 A15 B2 B6 B7 C1	0	25	25
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Presentación da materia. Actividades para coñecer as competencias, intereses e motivacións do alumnado. Preténdese obter información relevante que permita articular unha docencia que favoreza a aprendizaxe eficaz e significativa.
Obradoiro	Diversas metodoloxías e probas (debates, solución de problemas, prácticas guiadas, especialmente practicas de transcrición, etc.) a través das que se desenvolven tarefas principalmente prácticas co apoio e supervisión do profesorado.
Sesión maxistral	Exposición teórico-práctica. Valorarase a participación do alumnado.
Prácticas de laboratorio	Uso do ordenador para traballar con gravacións, realizar espectrogramas, etc. Análise de espectrogramas e outros medios de estudo do son. Transcrición mediante ordenadores.
Lecturas	Lectura de artigos sobre aspectos concretos do temario.
Eventos científicos e/ou divulgativos	Asistencia a conferencias, relatorios de congresos ou eventos relacionados coa materia.
Proba mixta	Exame final, tanto dos aspectos teóricos como prácticos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lecturas Proba mixta Prácticas de laboratorio Obradoiro	Alumnos con dispensa académica recoñecida ou a tempo parcial: favorecerase o uso de titorías presenciais ou telemáticas como apoio á docencia. Por outra banda, aplicaráselles o mesmo sistema de avaliación, mais con maior flexibilidade nas datas de entrega, que se acordarán entre profesor e alumno. Tanto as prácticas dos talleres como de laboratorio realizaranse cun seguimento personalizado por parte do profesor. Tamén se espera que se faga uso das titorías para resolver dúbidas relacionadas coas lecturas ou coas clases maxistras. Enténdese que a avaliación forma parte do proceso de aprendizaxe e, xa que logo, recoméndase que se empreguen as titorías para revisar os exercicios, o traballo e o exame final. As titorías poderanse levar a cabo persoalmente ou mediante correo electrónico.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Proba mixta	A1 A3 A5 A11 A15 B2 B6 B7 C1	Exame de contidos teóricos e de aspectos prácticos	50
Prácticas de laboratorio	A1 A3 A11 A15 B2 B9 C3 C6 C8	Análise de espectrogramas e outras prácticas relacionadas co uso de aplicacións informáticas creadas para a análise do son (especialmente Praat). Realizaranse dous exercicios. Ámbolos dous prepararanse no laboratorio habilitado para tal fin e completaranse autonomamente fóra da aula. O primeiro (10 % da cualificación) consistirá na análise dos formantes vocálicos nunhas gravacións realizadas por cada alumno. Recollerase a mediados do cuadrimestre. O segundo (20 %), consistirá na análise dun espectrograma realizado tamén a partir dunha gravación do alumno. Recollerase a finais do cuadrimestre.	30
Obradoiro	A1 A3 A15 A21 B1 B2 B5 C6	Prácticas de transcripción fonética e fonolóxica. Esta práctica prepararase nas sesións interactivas ao longo do curso. O exercicio entregarase ao comezo do cuadrimestre e recollerase ao final do mesmo.	20

Observacións avaliación

Para superar a materia, a cualificación mínima da probamixta deberá ser de 4 puntos sobre 10.

Será cualificado como ?non presentado? quen non realice o exame final oficial, independentemente do número de actividades entregadas.

Na segunda edición de actas (mes de xullo) poderanse recuperar todos os instrumentos de avaliación arriba descritos coas mesmas porcentaxes que na primeira edición. Só se cualificará como non presentado quenxa tivese esta cualificación na edición de actas de xaneiro e, ademais, non se presente ao exame oficial de xullo. Para a segunda edición de actas a data límite de entrega das actividades será o día fixado oficialmente para o exame.

Os traballos, actividades e exames deben cumprir as esixencias de corrección lingüística propias destes textos (ortografía, puntuación, precisión léxica, rexistro formal, discurso coherente e cohesionado etc.). Penalizarase a nota dos escritos que non se axusten a esta norma.

As actividades que o permitan poderán ser enviadas por correo electrónico desde a dirección que a UDC proporciona a cada estudante. O estudante comprométese a gardar unha copia de cada traballo, en previsión de problemas na recepción. Só se aceptarán traballos e actividades etc., que se entreguen dentro do prazo establecido.

No referente a plaxio ou outra falta de honradez académica aplicarase o estipulado nas Normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dos estudos de grao emestrado universitario.

Alumnos con dispensa académica recoñecida: aplicaráselles o mesmo sistema de avaliación, con maior flexibilidade nas datas de entrega (agás o exame oficial), que se acordarán entre profesor e alumno.

Alumnos erasmus e estranxeiros: Recoméndase un nivel equivalente a B1 como mínimo para matricularse na materia. Ao final de curso, esixirase un nivel equivalente a B2.

Alumnado con necesidades especiais. A materia poderá ser adaptada ao estudantado que precise da adopción de medidas encamiñadas ao apoio á diversidade (física, visual, auditiva, cognitiva, de aprendizaxe ou relacionada coa saúde mental). De ser o caso, deberán contactar cos servizos dispoñibles na UDC/no Centro, nos prazos oficiais estipulados de maneira previa a cada cuadrimestre académico, coa Unidade de Atención á Diversidade (<https://www.udc.es/cufie/ADI/apoioalumnado/>); no seu defecto, coa Titora ADI da Facultade de Filoloxía (no seguinte enderezo electrónico: pat.filoloxia@udc.gal)."

Fontes de información

Bibliografía básica	Alarcos Llorach, Emilio: Fonología española, 4.ª ed. Madrid: Gredos, 1964 (hay reimpresión de 2012). Fernández Planas, Ana Mª: Así se habla. Nociones fundamentales de fonética general y española. Barcelona: Horsori, 2005. Gil Fernández, Juana: Los sonidos del lenguaje. Madrid: Síntesis, 1995. Gil Fernández, Juana, ed.: Panorama de la fonología española actual. Madrid: Arco Libros, 2000. Hidalgo Navarro, Antonio: Aspectos de la entonación del español: viejos y nuevos enfoques. Madrid: Arco Libros, 2006. Hidalgo Navarro, Antonio y Mercedes Quilis Merín: La voz del lenguaje: Fonética y fonología del español. Valencia: Tirant, 2012. Martínez Celdrán, Eugenio: Fonología general y española. Barcelona: Teide, 1989. Martínez Celdrán, Eugenio: Análisis espectrográfico de los sonidos del habla, 2.ª ed. Barcelona: Ariel, 2007. Martínez Celdrán, Eugenio: El sonido en la comunicación humana. Introducción a la fonética, 2.ª ed. rev.. Barcelona: Octaedro, 2003. Martínez Celdrán, Eugenio y Ana M. Fernández Planas: Manual de fonética española. Articulaciones y sonidos del español. Barcelona: Ariel, 2007. Navarro Tomás, Tomás: Manual de pronunciación española, 28.ª ed. Madrid: CSIC, 2004. Penas Ibáñez, Mª Azucena (ed.): Panorama de la fonética española actual. Madrid: Arco Libros. Quilis, Antonio: Tratado de Fonología y Fonética españolas. Madrid: Gredos, 1993. Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española. Fonética y fonología, Madrid: Espasa, 2011. Recursos web: Boersma, Paul y David Weenink: Praat: doing phonetics by computer. Amsterdam: University of Amsterdam, 2013 (http://www.praat.org). Fonética: Los sonidos del español. Iowa, University of Iowa, 2005 (http://www.uiowa.edu/~acadtech/phonetics/spanish/frameaset.html). Summer Institute of Linguistics: IPA Transcription with SIL Fonts. Dallas: SIL International, 2013 (http://scripts.sil.org/IPAhome). Summer Institute of Linguistics: Speech Tools, Dallas: SIL International, 2013 (http://www.sil.org/computing/speechtools).
Bibliografía complementaria	Incluirase documentación na plataforma Moodle da UDC.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións
Recoméndase o traballo diario e a asistencia ás sesións tanto expositivas como prácticas.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías